

Sygn. akt III CO 458/22

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa S. D.
przeciwko R. M. D.
o rozwód,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 1 czerwca 2022 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w E.
akt o sygn. V C [...]
celem oznaczenia sądu właściwego do wytoczenia powództwa,

odmawia oznaczenia sądu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 marca 2022 r., Sąd Okręgowy w E. zwrócił się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 45 k.p.c. o oznaczenie sądu właściwego do wytoczenia powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 45 k.p.c., jeżeli w myśl przepisów kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznacza sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

W sprawie o rozwód właściwość miejscową ustala się zgodnie z art. 41 k.p.c. Przepis ten stanowi, że powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sądem, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w tym okręgu ma jeszcze miejsce

zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda.

Sąd Okręgowy w W. nie dokonał w sprawie jakichkolwiek ustaleń co do miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu stron. Z pozwu i odpowiedzi na pozew wynikają jedynie sprzeczne oświadczenia stron co do faktycznego miejsca ich zamieszkania. Oznaczenie przez Sąd Najwyższy, w trybie art. 45 k.p.c., sądu właściwego do rozpoznania sprawy, będzie uzasadnione dopiero w razie jednoznacznego stwierdzenia na podstawie zebranego materiału dowodowego, że żadna ze stron nie ma miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 k.c.) i nie jest możliwe ustalenie właściwości miejscowej sądu na podstawie art. 41 k.p.c.

Ubocznie wskazać należy, że w aktualnym stanie prawnym o oznaczenie sądu, przed który należy wytoczyć powództwo, występuje sąd, do którego wpłynął pozew (art. 45 § 2 k.p.c.). Zmiana art. 45 k.p.c. sprowadza się do zawężenia katalogu podmiotów uprawnionych do zainicjowania postępowania, o którym mowa w tym artykule. Oznacza to, że aktualne pozostaje stanowisko orzecznictwa, zgodnie z którym wykazane muszą być przyczyny uzasadniające oznaczenie sądu na podstawie art. 45 k.p.c. Przedstawienie okoliczności, które świadczyłyby o wystąpieniu stanu rzeczy wypełniającego hipotezę normy wynikającej z art. 45 k.p.c., należy do sądu występującego o oznaczenie sądu właściwego, co powinno nastąpić w uzasadnieniu takiego postanowienia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 grudnia 2021 r., III CO 99/21; z 29 maja 2018 r., III CO 56/18; z 1 czerwca 2015 r., III CO 37/15; z 13 listopada 2007 r., III CO 17/07).

Sąd Okręgowy nie uzasadnił swojego wystąpienia. Rekonstrukcja takich okoliczności oraz poszukiwanie argumentów uzasadniających oznaczenie sądu właściwego nie należą do Sądu Najwyższego.

Z tych przyczyn orzeczono jak w postanowieniu.